

Geo-pedológus munkája régészeti ásatásokon a Földtani-Talajtani Protokoll (GPP) alkalmazása és esettanulmányok

Horváth Zoltán

A geo-pedológus közvetlen adatszolgáltatást nyújt (pl. kút vagy objektum mélysége fúrással); földtani és talajtani megfigyelések alapján elemez kérdéses környezeti elemeket (2) és környezetrekonstrukciót készít laboratóriumi és szakértői (pl. malakológus, pollenelemző, stb.) vizsgálatokra alapozva.

A környezetrekonstrukcióhoz szükséges, földtani és talajtani adatok egységes felvételét segíti a Geo Pedológiai Protokoll, ami elsősorban geo-szakemberek számára készült. Ez a módszertan lehetőséget biztosít a régész kutatónak is, hogy a GPP szerint, önállóan írjon le rétegsort és gyűjtsön mintát, ha a geo-szakember nem jut el az ásatásra.

Kivétel nélkül, mindegyik régészeti ásatás fontos adatokat hordoz, a mai környezetváltozások és az ember természettel való kapcsolatának jobb megértésére vonatkozóan. Egy konkrét területre érvényes, „teljes” történet kidolgozása csapatmunka. A terepi szedimentológiai és talajtani megfigyelések és laborvizsgálatok segítségével adatok nyerhetők többek között: az egykori üledék- és talajképződési környezetre (i); a régészetileg fontos vagy az ásatáson felszínre kerülő, ezért dokumentáció köteles rétegek képződési idejére vonatkozóan az éghajlati és vegetációs viszonyokra (ii); ásványkiválások környezetjelző szerepére (iii); az egykori domborzati viszonyokra (iv) és a területhasználatra (v) vonatkozóan. Lehetőség szerint, a környezeti rekonstrukció a régészeti kutatás fókuszában levő korok szerint épül fel.

Az előadásban szó lesz a 2008-ban, mintegy 20 ásatáson végzett környezetrekonstrukciós feladatok válogatott eredményeiről, a talaj-mikromorfológia alkalmazásáról. Számos ásatáson igazolható volt, hogy a domborzat még a római korban is, a mainál jóval tagoltabb volt; az őskori talajok között gyakoribbak az erdőtalajok, majd a fölművelés térhódításával (és helyenként a környezet szárazodásával) párhuzamosan, a mezősi talaj típusok válnak jellemzővé. Több helyen a középkori futóhomokmozgások is nyomon követhetőek voltak.